

ترجمہ و شرح کامل

تحریرالروضة في شرح اللمعة

فقہ ۵ رشتہ الہیات

نکاح، طلاق، خلع و مہارات، ظہار، ایلاء، لعان

تألیف:

دکتر سید محمد صدیقی

سرشناسه	صدری، سید محمد، ۱۳۴۲ - توشیحگر
عنوان قراردادی	اللمعه الدمشقیة، فارسی - عربی، شرح
عنوان و نام پدیدآور	الروضه البهیة فی شرح اللمعه الدمشقیة، فارسی - عربی، شرح ترجمه و شرح کامل تحریرالروضه فی شرح اللمعه فقه ۵ رشته الهیات تألیف سید محمد صدری تهران: خردنگار ۱۳۹۲.
مشخصات نشر	تهران: خردنگار ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	۳۵۲ ص
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۳۵۶۴-۴-۷
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	فارسی - عربی
یادداشت	این کتاب ترجمه و شرح بخشی از کتاب "الروضه البهیة فی شرح اللمعه الدمشقیة" شهید ثانی است که آن نیز شرحی بر لمعه دمشقیه شهید اول است.
موضوع	شهید اول، (محمد بن مکی)، ۷۳۴-۷۸۶ ق. اللمعه الدمشقیة - نقد و تفسیر
موضوع	شهید ثانی، (زین الدین بن علی)، ۹۱۱-۹۶۶ ق. الروضه البهیة فی شرح اللمعه الدمشقیة - نقد و تفسیر
موضوع	فقه جعفری - قرن ۸ ق.
شناسه افزوده	شهید اول، محمد بن مکی - ۷۳۴-۷۸۶ ق. اللمعه الدمشقیة، شرح
شناسه افزوده	شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱-۹۶۶ ق. الروضه البهیة فی شرح اللمعه الدمشقیة، شرح
رده بندی کنگره	۱۳۹۲: ۴۲۳۵۴۵۲ ج ۹ ش ۱۸۲/۳ BP
رده بندی دیویی	۳۹۷/۳۴۴
شماره کتاب شناسی ملی	۳۳۶۶۲۱۹

انتشارات خردنگار

عنوان: ترجمه و شرح کامل تحریرالروضه فی شرح اللمعه - فقه ۵ رشته الهیات

سال چاپ: ۱۳۹۲

نوبت چاپ: اول

تیراژ: ۵۰۰۰

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: واژه پرداز اندیشه

قیمت: ۱۳۰۰۰ تومان

ISBN : ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۵۶۴-۴-۷

کلیه حقوق محفوظ بوده و تکثیر تمام یا بخشی از این اثر به صورت حروفچینی و چاپ مجدد، چاپ افست، پلی کپی و انواع دیگر چاپ یا هر گونه تکثیر رایانه ای ممنوع است. متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

مرکز پخش: تهران - خیابان انقلاب - خیابان فخر رازی - کوچه نیک پور - پلاک ۵ - طبقه ۲

پخش دانش اندیش تلفن: ۶۶۹۶۲۸۲۵ ۶۶۹۷۸۳۷۷ فکس: ۶۶۴۱۶۰۱۵

فهرست مطالب کتاب

۹.....	دیباچه
۱۳.....	چرایی و چگونگی شرح و ترجمه و راهنمای مطالعه
۱۹.....	النَّكَاحُ
۱۹.....	ازدواج
۲۱.....	ازدواج
۲۲.....	عقد نکاح
۲۲.....	دیباچه
۲۵.....	صیغه عقد
۳۱.....	متولیان (و سرپرستان) عقد (ازدواج)
۳۵.....	شرط کردن خیار در عقد ازدواج
۳۸.....	وکالت دادن در انعقاد عقد ازدواج
۴۶.....	ضرورت رعایت مصلحت (توسط وکیل و ولی)
۴۹.....	ازدواج فضولی
۵۴.....	شوهر دادن دختر توسط پدر و پدربزرگ (پدري)
۵۹.....	شوهر دادن دختر توسط برادران
۶۱.....	ولایت مادر
۶۴.....	کسانی که ازدواج بین آنها حرام است
۶۴.....	۱. بهوسيله خويشاوندی
۶۶.....	۲. (حرمت ازدواج) بهوسيله شیردهی
۶۸.....	شروط شیردهی (که به حرمت ازدواج می‌انجامد)
۷۵.....	حکم‌های رضاع (و شیر دادن)
۷۹.....	۳. (حرمت) بهوسيله مضاهره (زوجیت)

۸۸.....	۴. (ایجاد حرمت) با شبهه و زنا.....
۹۰.....	۵. (ایجاد حرمت) به سبب ازدواج کردن یا زنی که در عده به سر می‌برد.....
۹۳.....	۶. (ایجاد حرمت) به سبب زنا یا زن شوهردار.....
۹۷.....	۷. (ایجاد حرمت) به وسیله لواط.....
۱۰۰.....	۸. (حرام شدن) به سبب احرام.....
۱۰۱.....	۹. پرشدن شماره زنان.....
۱۰۲.....	۱۰. (حرمت) به موجب سه بار طلاق دادن و نه طلاق.....
۱۰۳.....	۱۱. (ایجاد حرمت) به وسیله لعان.....
۱۰۵.....	۱۲. (ایجاد حرمت) به دلیل کافر بودن و برگشتن از دین.....
۱۰۸.....	۱۳. (هدید آمدن حرمت) به دلیل مسلمان شدن زوجه.....
۱۰۹.....	کفو (و برابر) بودن.....
۱۱۷.....	خواستگاری.....
۱۲۱.....	ازدواج شغار.....
۱۲۴.....	ازدواج موقت (یا مَتعه).....
۱۲۶.....	شرط‌ها و احکام ازدواج موقت.....
۱۳۲.....	حکم فاسد بودن عقد.....
۱۳۳.....	سرآمدن مدت ازدواج موقت.....
۱۴۰.....	ظهار در ازدواج موقت.....
۱۴۲.....	عده در ازدواج موقت.....
۱۴۶.....	مهریه.....
۱۴۷.....	معین کردن مهریه.....
۱۴۸.....	واگذاری بُضع.....
۱۵۳.....	واگذاری مهریه.....
۱۵۸.....	برگشت برای گرفتن نصف مهریه.....
۱۶۲.....	شرط‌گذاری در عقد.....
۱۶۶.....	حق پیشگیری (یا حبس) برای زن.....
۱۷۰.....	عیوب و تدلیس.....

۱۷۰.....	عیب‌های مردان
۱۷۲.....	عیب‌های زنان
۱۷۶.....	احکام عیوب
۱۷۹.....	تدلیس (یا عیب‌پوشانی)
۱۸۰.....	خیار تحلف از شرط و وصف
۱۸۲.....	قَسَم (یا تقسیم کردن)
۱۸۴.....	نشوز (و نافرمانی)
۱۸۶.....	(شقاق یا) نافرمانی دوسویه و تحکیم
۱۹۲.....	احکام فرزندان
۱۹۲.....	قاعده فراش
۲۰۰.....	حِضانت (و سرپرستی کودک)
۲۰۴.....	انواع نفقه
۲۰۵.....	۱. زناشویی
۲۰۶.....	۲. خویشاوندی
۲۱۲.....	۳. مالکیت

۲۱۵.....	الطَّلَاق
۲۱۵.....	طلاق
۲۱۷.....	طلاق
۲۱۸.....	صیغه و شرایط آن
۲۲۷.....	ویژگی‌های طلاق‌دهنده
۲۲۷.....	۱. بالغ بودن
۲۲۷.....	۲. عقل
۲۳۰.....	۳. اختیار
۲۳۱.....	۴. قصد
۲۳۲.....	وکالت دادن در طلاق
۲۳۵.....	ویژگی‌های زنی که طلاق داده می‌شود

۲۳۵.....	۱. (وجود رابطه) زناشویی؛
۲۳۵.....	۲. دائمی بودن (ازدواج)؛
۲۳۵.....	۳. پاک بودن از حیض و نفاس برای زنی (شرط است) که (دارای این ویژگی‌ها باشد)؛
۲۳۵.....	۴. (شرط چهارم) معین کردن زنی (است) که طلاق داده می‌شود به لفظ یا بنابر نظر قوی‌تر در نیت و قصد.
۲۳۸.....	انواع طلاق
۲۳۹.....	طلاق حرام (یا طلاق بدعی)
۲۴۰.....	طلاق سنی به معنای اعم
۲۴۲.....	(طلاق سنی به معنا اعم) بر سه قسم است
۲۴۳.....	۱. طلاق بائن
۲۴۳.....	۲. طلاق رجعی
۲۴۵.....	۳. طلاق عدّه (یا طلاق عدّی)
۲۴۶.....	طلاق زن باردار
۲۴۹.....	طلاق بیمار
۲۵۰.....	رجوع
۲۵۲.....	انواع عدّه
۲۵۴.....	طلاق مفقودالاثار
۲۵۸.....	احکام طلاق
۲۶۱.....	الْخُلْعُ وَ الْمُبَارَاةُ
۲۶۷.....	خُلْع و مَبَارَات
۲۶۷.....	عوض خُلْع و احکام آن
۲۷۳.....	شرایط و احکام خُلْع
۲۸۰.....	مَبَارَات
۲۸۷.....	الْظَّهَارُ
۲۹۳.....	ظهار

ظهار ۲۹۵

مقدمه ۲۹۵

صیغه ظهار ۲۹۷

شرط‌های ظهار ۳۰۱

احکام ظهار ۳۰۳

آیة یلاء ۳۰۹

ایلاء ۳۰۹

ایلاء ۳۱۱

مقدمه ۳۱۱

تعریف ایلاء ۳۱۲

صیغه ایلاء و شرایط آن ۳۱۳

احکام ایلاء ۳۱۶

اللعان ۳۲۳

لعان ۳۲۳

لعان ۳۲۵

مقدمه ۳۲۵

سبب‌های لعان ۳۲۹

ویژگی‌ها و شرط‌های زنی که لعان می‌کند ۳۳۶

چگونگی لعان ۳۳۸

احکام لعان ۳۴۲

دیباچه

هزار سال است که فقه شیعه پای در حوزه فتوا نهاده و هزار سال است که ابن معلم نخستین آموزگار اجتهاد شیعی آغازین سنگ‌های بنای فقه اجتهادی را بر شالوده‌ای از قرآن و سنت نهاده است. شالوده‌ای که قوام آن چهارصد سال زمان گرفته بود دو سده از این چهار سده در کار صلور روایات در محافل خاص و عام امامان شیعه (ع) گذشت و همزمان به یاری یاران و صحابیان در گستره پهناور حاکمیت اسلام پراکنده شد و دو سده دیگر مصروف گردآوری روایات پراکنده و فرآوری زنجیره اسناد و تحقیقات پیرامونی گردید و نتیجه آن شد که در سال‌های پایانی چهارمین سده دائرةالمعارف‌های بزرگ شیعی چون اصول و فروع کافی چشم‌های محققان فقه را به خود خیره کرد. این دوره چندانکه در کتاب «پدیداری و پایداری فقه هزار و چهارصدساله» پاییده‌ام دوره «فقه روایی» است و هزاره پسین دوره «فقه فتوایی».

معنای مصطلح فقه، یعنی «فهم احکام شرعی فرعی از روی ادله تفصیلی»، در همین دوره دومین تجلی یافت و در کوتاه‌زمانی از فقه پدیده‌ای فراگیر ساخت که آموزه شریعت بود و آمیزه فرهنگ و سیاست و سپس به دو بخش اصلی عبادات و معاملات به معنی اعم تقسیم پذیرفت در بخش معاملات به معنی اعم مهمترین دستاورد آن فراهم آوردن گنجینه حقوقی جامعی بود که در پرتو تمدن اسلامی در همه فروع حقوق عمومی، مدنی، تجارت و کیفری دستورالعمل داشت و زمانی دراز نیازهای حقوقی جامعه جهانی آن روزگار را تأمین می‌نمود و پس از آن در اصول حقوقی خاستگاه و چشمه الهام حقوق نوین شد.

این پدیده دینی، سیاسی و اجتماعی همواره بر سیاست و فرهنگ و اجتماع تأثیر می‌گذاشت و تأثیر می‌پذیرفت و همانند دیگر پدیده‌های کهن و ماندگار پستی‌ها و

بلندی‌های بسیار دید لیکن در بلندی‌ها بلندنشینانی بر قله‌های فراز می‌نشستند و آثاری درخشنده و ماندگار آفریدند.

بی‌گمان محمد بن جمال‌الدین مکی مشهور به شهید اول در میانه هزاره فقه فتوایی یکی از این قله‌نشینان بود و کتاب «اللمعة الدمشقیة» او یکی از این آثار کم مانند فقه شیعه است که ماندگاری آن نشان داده است که از نهاده‌های لازم برای آثار ماندگار بیشترین بهره را داشته است. «اللمعة الدمشقیة» در ایجاز غیرمخل نمونه‌ای شگفت‌آور است که ناخودآگاه در حوزه فقه داعیه تفتازانی در منطق را تداعی می‌کند بی‌آنکه نگارنده بی‌مدعای آن هرگز چنان ادعایی کرده باشد.

میانه‌های سده دهم هجری زمانی که هنوز دو سده از نگارش این نگاشته ارزشمند شهید نخستین نگذشته بود که ایجاز و کمال توأمان «لمعه» اندیشه شرح اثر را در دومین شهید پدید آورد.

شهید دومین شرح خود را «الروضة البهیة في شرح اللمعة الدمشقیة» نامید و با توضیح و تبیین زوایای فنی و تخصصی لمعه و نشان دادن مبانی و اصول و قواعد فقهی آن کتاب ارزشمند، اثری دیگر آفرید و مجموعه فقهی ارزشمندی پدید آورد که در صیقل گذر زمان روز به روز جلا یافته و نور «لمعه‌ی دمشقیة» را در محافل علمی، هر زمان پرفروغ‌تر از پیش انتشار داد. اینک که بیش از پنج سده از شکل‌گیری مجموعه فقهی لمعه و شرح ارزشمند آن می‌گذرد با آنکه تحولات عمیق و گسترده اصول فقه، شیوه پژوهش فقهی فقه متأخر و معاصر را نسبت به روزگار نگارش لمعه کاملاً دیگرگونه کرده است، این اثر هنوز در شمار متون معتبر و مرجع فقه قرار دارد و بلکه فراتر از آن به دلیل محتوای غنی و شیوه‌های آموزشی به کار گرفته در جایگاه منبع درسی متون فقه در حوزه‌های عملی و به‌ویژه رشته‌های دانشگاهی مرتبط قرار گرفته است که رشته‌های حقوق و فقه و مبانی و حقوق در صدر این جمله‌اند. از این‌رو کتاب لمعه و شرح هم‌آمیز آن همواره در بوته کاوش پژوهش‌های دانشگاهی جای داشته و به شکل‌های گوناگون شرح و ترجمه شده است و این کوشش و کنکاش پیوسته به پیدایی آثار ارزشمندی در این زمینه انجامیده است. بی‌گمان یکی از این آثار ارزشمند کتابی است

که اینک برای شرح کامل و ترجمان پیش روی نهاده‌ایم. در این کتاب «روضه البهیة» با نگاهی نو و روزآمد شده و قابلیت استفاده آموزشی بیشتری یافته است. در این واکاوی و با حذف بخش‌هایی از کتاب روضه متن میانه‌ای فراهم آمده که هم از برخی از توضیح و تبیین‌هایی که فهم متن را دشوارتر می‌کند پیراسته است و هم از ملال دسته‌ای از مطالب حقوقی منسوخ مانند مسائل بردگان به دور است و از این روی «تحریر الروضة» نام گرفته است و به دلیل همین ویژگی‌ها در محافل آموزشی جایگاه ویژه‌ای پیدا کرده است.

اما از یک‌سوی گروه هدف یعنی دانشجویان فقه حقوق در دوره‌های آموزشی رسمی سطوح اولیه خود بهره‌چندانی از دانش ادبیات عرب نگرفته و با این زبان در اندازه قرائت و درک متون عربی آشنایی نمی‌یابند و این کوتاه‌دستی آنان را در درک و فهم متون فقهی که بدین زبان نگاشته شده است ناگزیر و ناچار به مراجعه به ترجمه می‌کند، از سوی دیگر مطالعه ترجمه به تنهایی، صرف‌نظر از اندازه توفیق مترجمان در دست یافتن به حقیقت مفاهیم، هیچگاه ایشان را با متن فقهی آشنا نمی‌کند و مصداق آشنایی با متن فقهی نمی‌گردد و به‌ویژه آنکه طرح درس «متون فقه» در سرفصل‌های مصوب، آشنایی با اصل متون عربی را در اهداف خود گنجانده است.

شرح و ترجمه پیش رو، کوششی است در تأمین این خواسته و در جمع میان محظورات و امکانات، که در آن نخست اصل بخشی از متن عربی وارد شده و سپس در زیر آن با شیوه‌های گونه‌گون کوشیده‌ایم که گروه هدف اصلی، متن بالا آمده را به خوبی درک کرده و بر آن وقوف یابند. امید آنکه این کوشش به هدف و مقصود نزدیک باشد و در این راه فضل فاضلان چراغ راه و روشنگر گام‌های اشتباه باشد.

والسلام

سید محمد صدری